

difuminats amb *pianíssims* de forma dolça i matisada, i no brusquement, com en l'òpera italiana la qual recerca el dramatisme vocal. L'orquestra és important com en Lully, però Rameau li dona més amplitud en la interpretació de les nombroses *simfonies* descriptives de l'acció dels ballets. Les seves innovacions, així com les importants teories harmòniques i coreogràfiques, fan evolucionar l'òpera francesa cap a un camí més formal, per bé que continuarà sempre amb el sentit hedonista de recerca del plaer auditiu que tant va influir en la síntesi musical de Mozart. A Rameau se li reconeix el mèrit de l'aplicació dels instruments de vent per al solistes i l'acompanyament amb acords independents, tècnica que el barroc italià no emprava. Gluck, que és el músic més proper a Rameau, ho utilitzarà anys després. D'aquesta forma obtenia Rameau una pintura sonora de sentit triomfalista i naturalista, alhora. Imitar la natura fou una estètica musical francesa que s'imposà en el segle XVIII. En moltes òperes franceses apareixen tempestes i llamps amb ecos produïts amb instruments de vent i percussió. Els romàntics en pendrien model i Beethoven ho magnificaria amb la simfonia n. 6, Pastoral. L'evolució de Rameau és fàcilment constatable en l'òpera-ballet *Castor i Polux* on hi ha passatges que demostren que la influència de la tècnica de Lully va quedant superada pel sentit harmònic que tenia Rameau. Cal escoltar un magnífic exemple de la seva elegància i bellesa a *Plaisir ramenez-vous, Venus descends du ciel* o l'ària *Nature amour que partagez mon coeur*, en les quals adopta la forma ternària persistentment usada pels italians.

Rameau morí a París, als vuitanta-un anys, i està enterrat a l'Església de St. Eustache de la capital. Deixà un important llegat de música de cambra, ballets, òperes i corals.

De totes les dinasties de músics francesos, la de Couperin és la més nombrosa. Dotze membres en dos segles. Molt semblant a la nissaga dels Bach a Alemanya. *François Couperin* (1668-1733) nasqué a París i fou anomenat *Le Grand* per distingir-lo dels seus familiars. Seguint la tradició musical de la família, fou organista de diverses esglésies i catedrals franceses. La seva infantesa és molt semblant a la de Mozart pel que fa a la prematura intel·ligència musical. De caràcter retret i modest, és la versió contrària a Lully i Rameau, els quals vivien la música de cara enfora. Malgrat la seva independència, fou molt apreciat a *Versalles*, on el rei Sol, *Lluís XIV*, el sol·licitava sovint per a participar en concerts íntims en els quals Couperin era molt reconegut com a instrumentista de calvicèmbal i com a compositor. És per les audicions a *Versalles* que va compondre els cèlebres *Concerts Royaux*, *Les Goûts réunis*, etc. Pel seu estil perfeccionista, per bé que com a bon músic francès, galant i hedonista, ha estat dit que la *música de Lully era per a ballar i la de Couperin per a escoltar*. S'abstingué d'escriure gran òperes de coreografia a l'estil de Rameau, i la seva producció fa pensar en un músic íntim de pensament i de gust refinat, escrupulós, insatisfet,

però músic per sentiment i vocació. Fou un gran admirador de l'estil italià de Corelli, al qual dedicà una de les seves *Apothèses*. Finalment, deixà la influència de Corelli, que l'apartava de l'estil propi, i retornà a la fusió dels estils francès-italià en què gravità tota la seva vida. La seva doctrina com a compositor sembla resumida en una frase dels seus prefacis "*M'agrada més el que m'emociona que el que em sorprèn*". Pocs compositors tenen la intencionalitat lírica i romàntica que posa Couperin en les seves obres.

Aquest tres compositors, *Lully*, com a creador de l'òpera francesa; *Rameau*, el Haendel francès i *Couperin*, l'intimista i refinat, als quals es podria afegir *M.A. Charpentier*, el compositor de música religiosa de dolços matisos, foren els qui donaren en l'època d'esplendor i apoteosi de *Versalles* la música destinada als jardins, teatre, salons íntims, i a l'església, i que magnificaria, amb el complement sonor, la vida i la glòria dels reis de França.

La revolució francesa destruiria tràgicament tot això, i pel fet que la música francesa vivia i era destinada únicament al servei aristocràtic de palaus i esglésies, es produiria un buit musical absolut i l'estil musical nacional francès no recuperaria la seva pròpia i característica personalitat fins al segle XIX amb Berlioz, i se singularitzaria encara més amb els músics impressionistes, especialment amb Claude Debussy. ●

ORIENTACIÓ DISCOGRÀFICA

JEAN BAPTISTE LULLY (1632-1687)

Suite núm. 3. Belter 33063

Ballet de "El Burgès Gentilhome".

Vox. DL 1070.

JERJES òpera. Amadeo APM 14100

AMADÍS DE GAULA òpera.

ARGO RG 378

REPOSO DEL REI òpera.

CONTRAPPOINT MC 20086

JEAN PHILIPPE RAMEAU

(1683-1764)

Les Fetes d'Hébe. EMI C 063-02609

Dardanós. ERATO Estoig STU 71416

Castor i Polux. Telefunken Estoig

635048.

Les Índies Galantes. ERATO HES

Estoig 60-205.

La Princesa de Navarre. ERATO STU

71283

Le Temple de la Gloire. DECCA SOL

302

FRANÇOIS COUPERIN (1668-1733)

Ritratto dell'amore. Archiv 2533-367

Les Nations. ERATO HES 60-108-9

Concerts Royaux. Archiv 198437.

Sonates per clavincèmbal. ARCHIV

APM 14065.

MARC ANTOINE CHARPENTIER

(1645-1705)

TE DEUM. ERATO ST 70164.

Les Arts Florissants. HARMONIE

MUNDI HM 1083.

Missa de Difunts. ERATO STU 70766.

ANDRE CAMPRA (1650-1728)

La Europa Galante. DECCA SOL 302

De l'amic i de l'amat

per Joan Casals i Sala

**RECORD
D'UN MOMENT,
D'UN TEMPS
AMB TU**

*"L'ocell no canta perquè tingui una afirmació a fer. Canta perquè té un cant a expressar".
- Anthony de Mello-*

Jovenívol sempre i adult
On calgués ser-ho, duia
Serenor amb paraula i lletra.
Encunyant nous coneixements,
Patrimoni intern d'ell mateix.

Meticulós, sense polsim.
Asceta, més que poeta.
Religiós, "d'Encíclica".
Independent, però de tots.
Accionista, de valors eterns.

Romeu d'un romiatge comú.
Insignia palesa de l'endavant,
Ulls clucs veia -i veu- la LLUM.